

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra veterinárních disciplín

Přírodní léčiva

Bakalářská práce

Autor práce: Kateřina Chrástová

Vedoucí práce: prof. Ing. Jiří Rozinek, CSc.

© 2013 ZU v Praze

estné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Přírodní léčba psů" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva těchto osob.

V Praze dne 12.4.2013

Pod kování

Ráda bych touto cestou pod kovala panu prof. Ing. Jiřímu Rozinkovi CSc. za připomínky a vedení práce. Dále také děkuji Vlastě Saveleva za cenné rady a příkladu z cizích zdrojů.

P írodní lé ba ps

Natural therapy of the dog

Souhrn

Pes doprovází člověka již stovky let. Osudy těchto dvou druhů jsou velice těsně spojeny. S žádným jiným zvířecím druhem si lidé neudržují tak dlouhotrvající vztahy jako se psy. Lidé si proto velice často volí za svého psího kamaráda psa, který se jim podobá.

I díky tomu se v dnešní uspěchané době stále více setkáváme se psy, kteří trpí lidskými nemocmi, jako je například stres a obezita.

Mnoho majitelů psa si ovšem stále neuvědomuje, že nejvíce důležitá je prevence, a proto, až když jim pes onemocní, začínají vyhledávat odbornou pomoc. čím dál častěji se setkáváme s majiteli domácích zvířat, kteří se pro svého nemocného zvířecího mazlíčka snaží najít prostředky, které by příliš nezatížily jeho organismus. V té chvíli se začínají zajímat o tzv. alternativní, neboli přírodní medicínu. Ta je některým majitelům psů dokonce doporučena pro jejich rehabilitaci, alergické reakce a podobně.

Přírodní léčba slouží jako doplňková medicína, ale lze ji uplatnit i samostatně. Dnes se do kategorie alternativní medicíny řadí mnoho léčebných a podpůrných způsobů. Mezi nimi nejvíce využívána homeopatie, Bachova květová terapie a samozřejmě výživa, kterou lze obohacovat o léčebné byliny. Ty pak mají charakter prevence, podpory organismu nebo například detoxikace.

Klíčová slova: výživa, homeopatie, byliny, Bachova květová terapie, chiropraxe, masáže

Summary

The dog has accompanied a man for many years. Fates of these two kinds are very closely connected. Humans do not keep so long-lasting relations with any other kind of animals as dogs. That is why people very often choose a dog resemble them to be their dog-friend.

Also thanks to it in the present hurried time we more and more meet dogs, that suffer from human illnesses as for example stress or obesity.

But a lot of dog owners have not realized yet, that the most important thing is prevention, so they start looking for a professional help only after their dog gets ill. More and more often we meet pet owners, who try to find such medication for their ill pet, that would not burden its organism too much. Just in that moment they start being interested in so called alternative or natural medicine. This way is even recommended to some pet owners for their pet rehabilitation, allergic reaction and so on.

Natural treatment is used as an additional medicine, but it is possible to use it also separately. These days a lot of curative and supportive ways are put into the category of alternative medicine. There belong the most often used homeopathy, Bach's flowers therapy and of course nourishment among them, too. There is a possibility to enrich the nourishment with curative herbs, which get the character of prevention, organism support or for example detoxication after that.

Key words: nourishment, homeopathy, herbs, Bach's flowers therapy, chiropractise, massages

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíl práce.....	10
3. Literární rešerše	11
3.1. Přírodní léčba.....	11
3.1.1. Důvody pro alternativní léčbu	12
3.1.2. Prevence onemocnění	12
3.1.2.1. Vakcinace.....	12
3.1.2.2. Odčervení.....	13
3.1.3. Nejčastěji se vyskytující parazité.....	13
3.1.3.1. Klíšťata	13
3.1.3.2. Blechy	13
3.1.3.3. Stěvních parazité	14
3.1.4. Základní hygiena.....	14
3.1.4.1. Srst	14
3.1.4.2. Uši.....	14
3.1.4.3. Oči.....	15
3.1.4.4. Tlapy	15
3.1.4.5. Zuby	15
3.1.5. Faktory ovlivňující zdraví.....	15
3.1.5.1. Signalizace onemocnění	15
3.1.6. Stres a zdraví.....	16
3.2. Výživa.....	17
3.2.1. Vhodné krmení	17
3.2.2. Plnohodnotná strava.....	18
3.2.3. Výživa mladého psa.....	18
3.2.4. Výživa nemocného psa	19
3.2.5. Výživa stárnoucího psa.....	20
3.2.6. Příklady onemocnění a jejich léčby vhodnou stravou	21
3.2.6.1. Nemoci srdce	21
3.2.6.2. Revmatismus.....	22
3.2.6.3. Zlomeniny	22
3.2.6.4. Zánět sliznice dutiny ústní	22

3.2.6.5.	Katar žaludku	22
3.2.6.6.	Pr jem	23
3.2.6.7.	Zán t jater	23
3.2.6.8.	Zán t ledvin	23
3.2.6.9.	Ekzémy	24
3.2.6.10.	Obezita	24
3.3.	Fyzioterapie	25
3.3.1.	Lé ebné techniky	25
3.3.1.1.	Masáže	25
3.3.1.2.	Manuální lymfatická drenáž	26
3.3.1.3.	Manuální terapie	26
3.3.1.4.	Masáže TTouch a TTEAM	26
3.4.	Homeopatie	28
3.4.1.	Historie	28
3.4.2.	Potence léku a jeho výroba	29
3.4.3.	Lé ba	30
3.4.3.1.	Využití homeopatie	31
3.4.4.	Podávání lék	31
3.4.5.	Materia Medica	31
3.4.6.	Klinické repertorium	32
3.5.	Fytoterapie	33
3.5.1.	Formy	34
3.5.2.	Bachova kv tová terapie	34
3.5.2.1.	Historie	35
3.5.2.2.	Volba esence a její p írava	36
3.5.2.3.	Ú inky zvolené esence	36
3.5.2.4.	Užívání a další ú inky	36
3.6.	Další využívané metody	37
3.6.1.	Chiropraxe	37
3.6.2.	Akupunktura	38
3.6.3.	Aromaterapie	38
3.6.3.1.	Používání olej	39
3.7.	Dotazník	40
4.	Záv r	44

5.	Seznam použité literatury	45
6.	Seznam příloh	48
7.	Přílohy.....	49
7.1.	Bachova květová terapie - několik příkladů z praxe paní Markéty Minaříkové	49
7.2.	Léčba pomocí akupunktury	50

1. Úvod

Pes jako společník doprovází lovka řadu let. Za předka psa domácího (*Canis familiaris*) je považován vlk obecný (*Canis lupus*).

Je všeobecně známo, že pes je masožravec. Ale stejně tak jako vlk se neživil jenom masem, je i dnešním psům potřeba podávat co možná nejrozmanitější stravu.

Na zdraví psa se podílí mnoho faktorů. Některé jsme ovšem schopni ovlivnit a tím zlepšit kvalitu jejich života. Pokud nám pes onemocní, můžeme mimo konvenční léčbu využít v dnešní době populární alternativní léčbu, kterou je ovšem vhodné s konvenční léčbou kombinovat. čím dál více veterinárních lékařů se specializuje na využití přírodních prostředků. Míže se jednat nejen o správnou stravu, dnes oblíbený „Barf“ nebo méně známý „Prey model“, která napomáhá předcházet onemocnění, ale i o léčbu podporou, když k onemocnění dojde.

Velice oblíbená se v poslední době stala veterinární homeopatie následovaná fytoterapií. Do popředí oblíbenosti se dostaly i různé masáže. Je samozřejmostí, že přírodní léčba nám nabízí nespočet variant.

2. Cíl práce

Cílem práce bylo shromáždit informace o využití alternativní medicíny, která se bezesporu využívá čím dál tím více nejen v podpoře humánní léčby, ale i samostatně. Zejména se jedná o veterinární homeopatii, jakožto jednu z nejvíce využívaných metod veterinárními lékaři. Bachovu květovou terapii, kterou je schopna využívat i laická veřejnost. Dále výživu, která má jeden z hlavních podílů na celkovém zdraví organismu a strukturním představení dalších metod přírodní léčby, které mají pozitivní účinky pro zdraví psů.

3. Literární rešerše

3.1. Přírodní léčba

Přírodní léčitelství je pojem, který zahrnuje všechny léčebné postupy, které zvířeti pomáhají udržovat zdraví přirozeným způsobem, podporují obranyschopnost organismu a stimulují nebo formují imunitní systém (Stein, 2011).

Veškeré zásady, které jsou užívány v přírodním způsobu prevence a léčby, tudíž alternativní medicíny, jsou platné pro veškeré postupy, které vycházejí z přírodních podmínek. Bez pochopení těchto postupů, ale hlavně bez jejich dodržování, není možné dosáhnout významnějších výsledků (Janáček, 1990). Využívají se veškeré dostupné prostředky, které omezují vliv negativních vlivů vnějšího prostředí na organismus (Allan a Blogg, 1999).

Jsou zde zahrnuty i léčebné postupy, které otevírají zablokované systémy a umožňují tak stimulaci jejich hojení přirozenou cestou. Stejně tak napomáhají optimální regeneraci poškozených tkání. Přírodní medicína používána u zvířat využívá osvědčených léčebných postupů, které byly dosaženy u člověka. V alternativním lékařství platí, že se neléčí nemoci, ale živé bytosti. Díky tomu terapeut využívá různé postupy, které jsou v přírodní medicíně zahrnuty. Jedná se například o homeopatii a v psychické a duševní oblasti se pak jedná o Bachovu květovou terapii (Stein, 2011).

Existují stará rčení, která tvrdí, že žádné nemoci neexistují. Podle těchto rčení se jedná pouze o odolné a neodolné organismy. Na základě tohoto tvrzení musí být jako první zásah alternativní medicíny vždy posílení organismu. Je to z toho důvodu, že léčba představuje další nápor pro již oslabený organismus (Janáček, 1990).

Léky, které jsou využívány, jsou čistě přírodního původu. Takovéto léky jsou fyziologicky nejvhodnější a nemají prakticky žádné negativní vlivy. Všeobecně platí, že se podává pouze minimální dávka léčiva. Tím je organismus méně zatížen přebytkem látek (Janáček, 1990).

K základním principům přírodní medicíny můžeme adit kvalitní a vyváženou stravu, aktivní pohyb, čisté ovzduší, pravidelný odpočinek a vyrovnaný psychický stav (Allan a Blogg, 1999.) Mezi klasické metody patří homeopatie, fyto terapie, Bachova květová terapie, doplňky výživy, meditace, akupunktura a akupresura. V tomto přístupu má terapeut pouze

poradní funkci. Pacient pouze dostává návody a impulsy k tomu, aby se léčil sám. Tato léčba často znamená celkovou změnu života (Simon, 2010).

3.1.1. Důvody pro alternativní léčbu

Přirozený přístup je to, co majitelé chtějí pro své mazlíčky. Většina z nich se rozhodne pro alternativu, když konvenční léčba nefunguje, nežádoucí účinky léku jsou příliš těžké, pokud operace není dobrá volba, nebo jejich mazlíček je ochromen nemocí i účinky konvenčních léčeb. Přírodní terapie může znamenat snížení vedlejších účinků některých léků. Jedním z hlavních kritik konvenční medicíny je to, že se více zaměřuje na onemocnění než na zdraví (Fouge'ere, 2006).

Konvenční léky jsou podávány k úlevě od příznaků a symptomů jako je bolest a zánět. Tyto léky mohou být velmi užitečné a mohou pracovat mnohem rychleji, než přírodní terapie, ale v mnoha případech mohou být nežádoucí účinky považující nadpřínosy (Fouge'ere, 2006).

3.1.2. Prevence onemocnění

Prevence onemocnění je klíčová proto, aby byl pes zdravý po celý svůj život (Simon, 2010). Dobrý veterinář vyšetří stolici zvířete, kvůli výskytu parazitů a poslechne si psa, i když přijdete jen na očkování. Je dobré zajít jednou za rok k veterinárnímu terapeutovi na biorezonanční vyšetření, které vám vás odhalí dispozice k některým onemocněním a k terapeutovi, který má praxi v homeopatické léčbě (Stein, 2011).

3.1.2.1. Vakcinace

Očkování je velmi účinný způsob kontroly infekčních chorob (Ramsey et Tennant, 2001). Před každým očkováním se doporučuje všeobecná prohlídka u veterinárního lékaře, protože očkovat lze pouze zdravého psa (Stein, 2011). Aby vakcína byla úspěšná, musíme zvážit několik faktorů. Jedná se například o podmínky skladování a podávání vakcíny, délku trvání imunity, účinky mateřských protilátek, účinnost vakcíny atd... (Ramsey et Tennant, 2001).

Na základě novely veterinárního zákona se od července 2008 existuje vedle každoroční vakcinace proti vzteklině i látka, která dokáže zvířeti zajistit tříletou imunitu a je uznávána zemí Evropské unie (Stein, 2011).

3.1.2.2. Od ervení

Od ervení by m lo být provád no až po té, co výsledky vyšet ení stolice dopadnou pozitivn (Stein, 2011). P ed od ervením je vhodné u psa nasadit mlé nou dietu. Obvykle 24 až 48 hodin, pak podat p ípravek proti zvracení a na konec provést od ervení (Sova, 1987). Pokud je od ervení provád no chemicky, doporu uje se podpora innosti st ev pomocí probiotických dopl k stravy (Stein, 2011).

3.1.3. Nej ast ji se vyskytující parazité

3.1.3.1. Klíš ata

Na území eské republiky se nej ast ji setkáváme s klíš tem obecným (*Ixodes ricinus*). Sami ky pak napadají v tší obratlovce (Horák a kol., 2007) a p enášejí sáním krve nebezpe né choroboplodné zárodky. Svého psa m žeme p irozenou cestou chránit dvojnásobn . Za prvé vnit n , kdy podáváme p ípravek Akvit v tabletách a za druhé zevn použitím spreje nebo roztoku s odpuzujícími éterickými oleji. Tablety obsahují výtažky z droždí a B-komplex. Dokáží ze srstí uvol ovat výpary, které klíš ata nesnášejí. Dají se použít i další p írodní produkty jako jsou například vnit n kapky na bázi fyziologického roztoku ú inkující na principu biorezonance a zevn pak sprej s extraktem z margosy. Obojky proti klíš at m velice asto obsahují chemické látky, ty se dostanou p es pokožku do t la zví ete a mohou tak ovlivnit jeho metabolismus (Stein, 2011).

3.1.3.2. Blechy

Blechy pat í mezi nej ast jší ektoparazity v našich podmínkách. Vyskytuje se blecha ko i í (*Ctenocephalides felis*) a blecha psí (*Ctenocephalides canis*). Nej ast ji se vyskytuje blecha ko i í. Jak uvád jí n které zdroje, její výskyt je až 98 %. Blecha psí je daleko vzácn jší. Jak blecha psí, tak i blecha ko i í mohou p echázet na lov ka (Horá ková, 2011). Blechy, které jsou dosp lé, sají krev svých hostitel , v tšinou savc . Sání bývá zpravidla velice bolestivé a v n kterých p ípadech se m že vyskytovat i alergie (Horák a kol., 2007). V míst kousnutí se objevuje lokální zán tlivá reakce (Horá ková, 2011).

Blechy jsou nebezpe né zejména proto, že se jedná o p enaše e bakteriálních onemocn ní a helmit (Horák a kol., 2007).

Je velice d ležité kontrolovat všechna zví ata, p ípadn je ihned ošet it. Pravideln provádíme dezinfekci míst, která jsou ur ena k odpo inkup s . Bytové prostory kde se zví ata

zdržují uklízíme suchou cestou, protože zvýšená vlhkost usnadňuje vývoj blech. Venkovní prostory jako jsou kotce, čistíme pomocí horké vody a insekticid (Horáková, 2011).

3.1.3.3. St evní parazité

U psů se vyskytují nejčastěji tři typy st evních parazitů. Jsou to hlístice (*Nematoda*), tasemnice (*Cestoda*) a motolice (*Trematoda*) (Root Kustritz, 2006). Nákaza st evními parazity probíhá ve většině případů požitím syrového masa, které není určené pro lov a nebylo před podáním ke krmení zmrazeno (Stein, 2011).

Je velmi důležité krmení vařit nebo p ipravovat erstvé a podávat pitnou vodu. Vyšetření stolice by mělo být prováděno u zvířat do jednoho roku dvakrát až čtyřikrát ročně. U dospělých psů pak dvakrát ročně v závislosti na jejich zdraví a životním stylu (Root Kustritz, 2006).

Jako prevence proti tasemnici hráškové (*Taenia pisiformis*) se doporučuje nepodávat psům syrové vnitrostní králíky a zajíce. Proti tasemnici vroubené (*Taenia hydatigena*) platí zásada, že psům nedáváme syrové vnitrostní ze zvířat, která nebyla veterinárně prohlédnuta (Sova, 1987).

3.1.4. Základní hygiena

Telesná hygiena a pravidelná péče o psa patří k prevenci onemocnění (Stein, 2011).

3.1.4.1. Srst

Kvalita srsti je ukazatelem zdraví psa (Allan a Blogg, 1999). Při úpravě srsti platí zásada, že dlouhosrstí psy se musí nejprve vyčesat a pak se kartáčují. Krátkosrstá plemena stačí vykartáčovat (Stein, 2011).

3.1.4.2. Uši

Pro čištění uší používáme minerální nebo d tský olej. Lze použít i speciální čistící přípravky (Allan a Blogg, 1999) nebo z edná esence z m sí ku lékařského (Stein, 2011). Nejistoty odstraníme jen v případě, kdy je to skutečně nutné. U některých plemen psů je také důležité pravidelně vystřihávat nebo vyškubávat srst v okolí zvukovodu (Allan a Blogg, 1999).

3.1.4.3. Oči

Sekret z očí koutkem odstraňujeme každé ráno (Stein, 2011) pomocí navlhčeného vatového tampónu (Allan a Blogg, 1999) v navlhčené esenci z mýdla lékařského (Stein, 2011).

3.1.4.4. Tlapy

Tlapy bychom měli kontrolovat po každé procházce. Popraskané polštářky bychom měli potírat tenkou vrstvou vazelíny. Chlupy mezi polštářky prstů bychom měli občas zkrátit (Stein, 2011).

3.1.4.5. Zuby

Kontrolujeme, zda se nevytváří zubní kámen (Stein, 2011). Prevencí tvorby zubního kamene je správná konzistence krmiva, které by mělo být spíše tvrdší, aby byl pes nucen při žvýkání využívat funkci zubů k trhání a žvýkání (Allan a Blogg, 1999).

3.1.5. Faktory ovlivňující zdraví

Mezi základní faktory, které ovlivňují zdraví patří genetika, která může výrazně ovlivnit vznik některých onemocnění a způsobit zdravotní problémy. Důležitou roli také hraje strava. Pomocí výživy můžeme výrazně zpomalit progresi některých chorob a předcházet mnoha nemocím. Zdraví psa může výrazně ovlivnit jak jeho emocionální stav tak i emocionální stav majitele. Dalším faktorem může být rutinní veterinární ošetření, kdy očkování zvířat se sníženou imunitou může mít dopad na jejich zdraví. Výrazný faktor je i životní styl a prostředí ve kterém pes žije (Fouge'ere, 2006).

3.1.5.1. Signalizace onemocnění

Indikátory zdraví zvířete mohou provázet náznaky, že vše není v pořádku.

- nadváha, podváha a změny hmotnosti
- hlen ve stolici
- zánět dásní
- potíže s chůzí do schodů
- lupy
- škrábance
- špinavé nebo páchnoucí uši
- pije hodně nebo naopak velmi málo

- mo í hodn nebo tém v bec
- zm na chování v pr b hu asu
- ervené o i
- astá zácpa

Toto jsou jen n které body, které mohou zví e vyvést z rovnováhy (Fouge‘re, 2006).

3.1.6. Stres a zdraví

Stres popisuje podm ty, které mohou ohrozit optimální stav organismu (Horwitz et Mills, 2009). Pravd podobn také nejvíce ovliv uje zdraví zví ete (Fougere, 2006). Stres m že vyvolat nedostate ná mate ská pé e, špatný ranný kontakt s lidmi (Horwitz et Mills, 2009), t lesná a duševní zát ž (Erhardt a Henke, 2005). Stresy tedy mohou být psychologické a fyziologické. Fyziologický stres je adaptivní a zvyšuje šanci na p ežití. Psychologický stres ovšem m že vést k fyzickým chorobám (Horwitz et Mills, 2009). Zví e, které bude ve stresu, a stane se mu bolestivá p íhoda, bude poci ovat bolest více a siln ji (Erhardt a Henke, 2005).

Je velice d ležitá, aby veterinární léka rozpoznal p íznaky fyzické bolesti a stresu aby bylo možné t mto stav m zabránit. Tím také zabráníme dalším následk m ze stresu (Horwitz et Mills, 2009).

Stresu lze zabránit u postiženého zví ete využitím chiropraxe (Allan a Blogg, 1999).

3.2. Výživa

K základním podmínkám udržení zdravý vždy patří výživa. Dnes již ovšem nemá úlohu pouze vyživovací, ale také musí zajistit prevenci i lébu mnoha nemocí (Janáček, 1990). Mezi nejlépe z etelné ukazatele úrovně výživy psa patří bezesporu kvalita srsti. Pes, který je zdravý, má srst lesklou, která typem a délkou odpovídá danému plemeni. Pokud vznikají kožní onemocnění, srst je matná, řídká, nebo vypadává, je pravděpodobné, že se majitel dopustil chyb ve výživě psa (Kváš, 1998).

Další znaky, které charakterizují zdravého psa, jsou:

- dobrý a pravidelný příjem potravy
- počet dechů 18 až 26 za minutu (malý psi), 14 až 22 za minutu (velcí psi)
- počet tepů 100 až 130 za minutu (malý a mladí psi), 70 až 100 za minutu (velcí psi)
- tělesná teplota v rozmezích základních fyziologických hodnot
- pravidelné vyčesávání
- narůžovělé spojivky
- vlhký a chladný nos
- oči bez hnisavých výtoků (Sova, 1987)

3.2.1. Vhodné krmení

Pro zachování zdraví, kvality života a dlouhověkosti, jsou důležité diety (Campbell et al., 2008). Strava ze syrového masa je pro psa nejlepší a nejvýživnější (Stein, 2011). Velice důležité je používání čerstvých přísad. Právě ty jsou plné enzymů, vitamínů, stopových prvků a sekundárních rostlinných látek (Simon, 2010). Jateční odpady se prodávají jako potrava pro psy ve zmraženém stavu (Laukner, 2006).

Některá plemena psů mají následkem šlechtění degenerovaný metabolismus a trávení tak, že nedokážou syrové maso využít a strávit, a tak reagují zvracením nebo průjmem. Našemu čtyřnohému miláčkovi můžeme maso podávat i v mražené (Stein, 2011). V mraženém masu zabráníme nejrizikovějším nebezpečím jako jsou parazité, viry nebo bakterie (Laukner, 2006).

Dostatečně dlouhou povahu přirodní rýži můžeme podávat jako přílohu. Dále můžeme použít ovesné vločky nebo těstoviny, které doplníme o bodlákový olej nebo čerstvý sýr Cottage (Stein, 2011). Správná výživa, bohatá na vitamíny může účinně posílit imunitní systém (Allan a Blogg, 1999).

3.2.2. Plnohodnotná strava

Aby krmná dávka pro psa zajišťovala dostatečnou potřebu stavebních živin, energie, balastních látek, minerálů a vitamínů, musí být strava pestrá (Procházka, 1989). Tím by měla být bohatá na nenasycené mastné kyseliny. V sacharidech mohou být obsaženy balastní látky nebo mohou být přidávány zvláště jako zelenina. Ne všechny potraviny obsahují vitamíny a minerály. Proto bychom měli obstarávat zdroje bílkovin a sacharidů. Rýže, brambory, těstoviny a ovesné vločky jsou pak vhodné jako zdroj energie (Stein, 2011).

Poměr mezi rostlinnou složkou potravy a přijatým masem nejvíce ovlivňuje rozdílné požadavky jedince podle jeho věku, v prostředí s odlišnou teplotou, například podle výkonu zvířete. Čím vyšší jsou požadavky na pracovní výkon a tělesnou námahu zvířete, tím vyšší podíl masa by měla být obsažen v krmné dávce (Sova, 1987). Obecně lze doporučit v celkové krmné dávce 45 % masa, 30 % vlákniny, 25 % zeleniny a 5 % mléčné výrobky a vejce (Svoboda a kol., 2008). Jako maso je nejvhodnější podávat čerstvou svalovinu, z níž odstraní ledviny, srdce, játra, slezinu. O něco méně vhodné je podávání plicní tkáně, která obsahuje elastická vlákna. Ty jsou pro výživu méně vydatná. Totéž platí i pro svalovinu šelmy, jícnu, výezy ušních boltců, nedonošené plody a jiné jateční odpady, které jsou málo hodnotné. Veškeré maso, které podáváme psům, musí být zcela nezávadné. Syrové maso má typičtější pach. Jsou v něm zachovány vitamíny. Některé z nich mohou být varem zničeny (Sova, 1987).

Je možné doplňovat množství masa o ryby. Rybí maso vyniká svojí lehkou stravitelností a obsahuje mnohem větší množství minerálních látek jako je fosfor, jód a vitamín A a D (Sova, 1987).

Ze zeleniny je doporučeno podávat špenát, petržel, mrkev a pažitku. Dále pak jablka. Veškerá zelenina se do krmiva přidává očištěná, syrová a jemně rozsekaná (Sova, 1987).

3.2.3. Výživa mladého psa

Když si přineseme domů štěně, je důležité se informovat na stravu psa u chovatele. Pokud byl pes krmený hotovým krmivem, musíme dbát na pozvolné přivyknání na novou stravu. Je to velice důležité, protože trávicí soustava psa může na náhlou změnu krmení reagovat příjmem (Stein, 2011). Mladí psi potřebují pokrýt dvojnásobnou potřebu živin a energie. Zejména pak potřebu tuků, bílkovin, minerálů a vitamínů. Složení krmné dávky by mělo být ze zájmu podobné jako složení mléka matky. Později bychom měli krmit lehce stravitelnými krmivy (Procházka, 1989). Štěněti bychom měli navíc každý den podávat kostní moučku a kalciové tablety s fosforem a sodíkem. Kalciové tablety podporují organismus

(Stein, 2011). Ve výživě mladého psa je důležité dávat pozor na předávkování vitamínem D a vápníku. Při předávkování vápníku se snižuje stravitelnost ostatních minerálů jako je železo, zinek, fosfor a mangan (Svoboda a kol., 2008).

Příklad jídelníku pro štěně

Krmení 5krát denně

Kuřecí prsa + kuřecí játra + mixovaná zelenina + rýže

Kachní kůřidla

Kuřecí prsa + vařené brambory

Kachní kůřidla

Bílý jogurt

+ pangamin, kloubní výživa, moškové asy (Novosádová, 2011)

Příklad jídelníku pro psa staršího šesti měsíců

Krmení 2krát denně

Králičí hovězí

Hovězí vepřovina + mixovaná zelenina + ovesné vločky

+ pangamin, kloubní výživa, moškové asy a korály (Novosádová, 2011)

3.2.4. Výživa nemocného psa

Nemocná zvířata vyžadují zvláštní dietu. Ta se musí řídit daným onemocněním. Lze podávat jehněčí maso, které obsahuje nejméně živočišných bílkovin. Jehněčí také tolik nezadržuje celkovou látkovou výměnu (Stein, 2011). Bílkoviny podávané v krmné dávce by měly obsahovat všechny esenciální aminokyseliny. Ty jsou obsaženy například v mléčné a vaječné bílkovině. Další důležité složky jsou další mastné kyseliny, minerály a vitamíny. Vitamíny, které jsou rozpustné ve vodě se mohou velmi rychle vyčerpat, a proto jsou v těsnou všechnu dietu obohaceny o vyvážené spektrum minerálů a vitamínů (Svoboda a kol., 2008). Strava připravená doma, jako je kuřecí maso, rýžová kaše, nízkotučný tvaroh nebo tvrdý sýr, se může podávat i onemocněním žaludku (Schrey, 2006).

3.2.5. Výživa stárnoucího psa

U starších psů se snižuje potřeba energie, ale zvyšují se nároky na úložné látky a živiny. I u těchto psů je důležité podávat potravu, která je snadno stravitelná (Procházka, 1989). Kosti bychom těmto psům již podávat neměli, ale místo nich můžeme přidávat mleté chrupavky (Svoboda a kol., 2008). Včetně zeleniny by měla být stálou součástí krmiva. Tato výborně ovlivňuje trávení a pravidelné vyprazdňování. Nevhodné je podávání příliš mnoho bílkovin, které zatěžují ledviny (Procházka, 1989). S věkem zvířete stoupá potřeba vápníku. U starých psů pak díky snížené stravitelnosti manganu a zinku, vzniká jejich pokles v séru. Jejich pokles se objevuje okolo 6 až 7 roku života psa (Svoboda a kol., 2008).

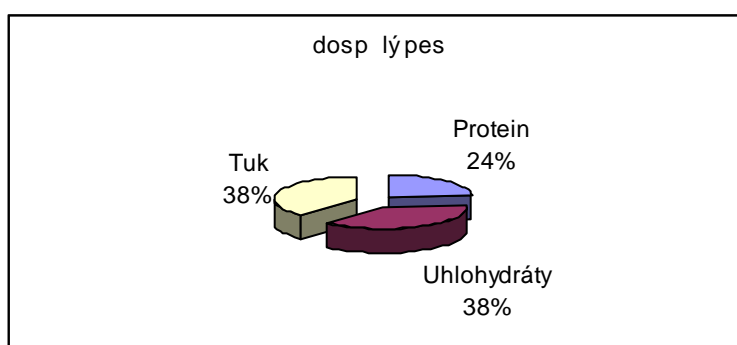
Příklad jídelníku pro psího seniora

Krmení 2 - 3krát denně

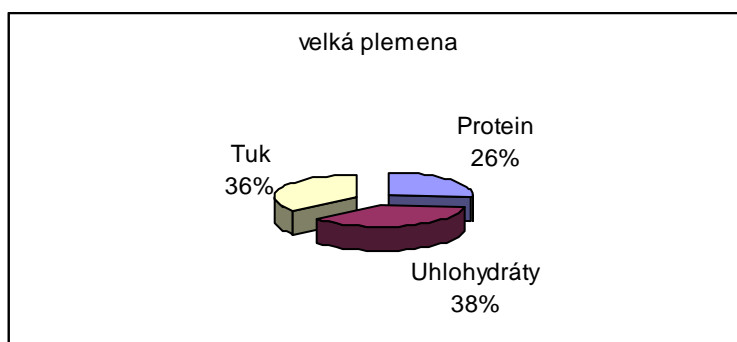
Tvaroh + strouhané jablko + borůvky + med

Hovězí maso + mixovaná zelenina + jáhly nebo ovesné vločky

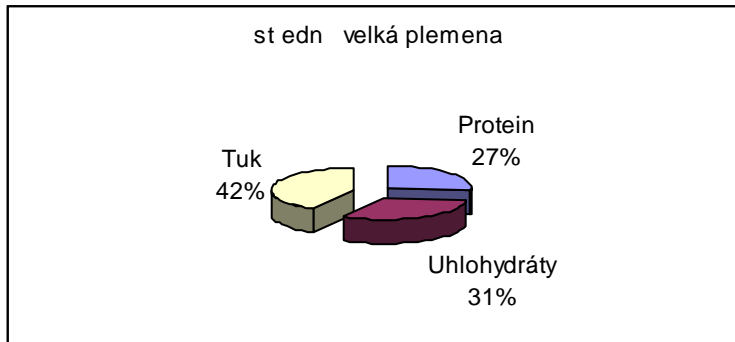
+ multivitamin, kloubní výživa, bylinky, olej (Novosádová, 2011)

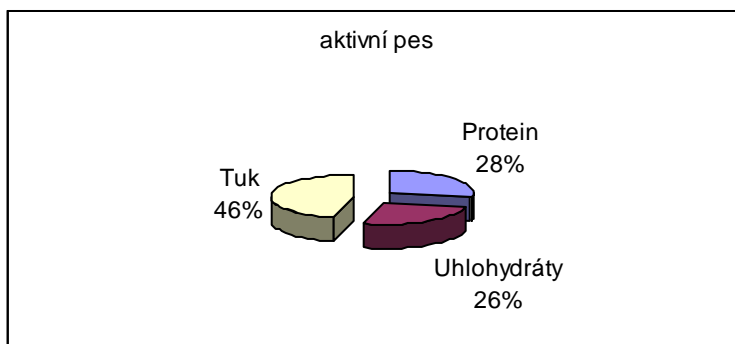
Graf .1: Kalorická potřeba dospělých psů (Case, 2005)

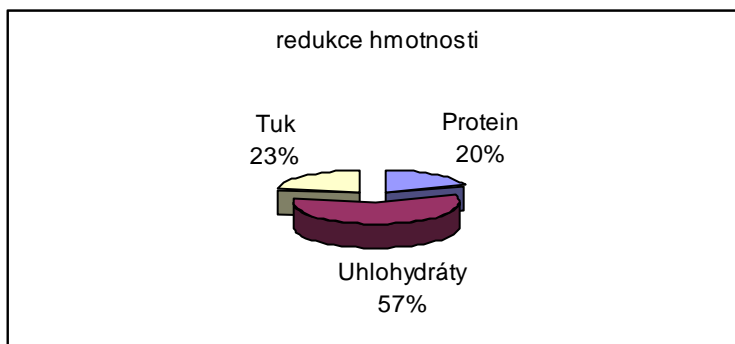
Graf .2: Kalorická potřeba velkých plemen psů (Case, 2005)

Graf .3: Kalorická pot eba středních velkých plemen ps (Case, 2005)

Graf .4: Kalorická pot eba aktivních ps (Case, 2005)

Graf .5: Kalorická pot eba ps pro redukci hmotnosti (Case, 2005)

3.2.6. Příklady onemocnění a jejich léčby vhodnou stravou

3.2.6.1. Nemoci srdce

Velmi jemný a účinný prostředek pro psy, kteří trpí srdeční vadou, je výtažek z hlohu (Allan a Blogg, 1999). Na veškeré choroby srdce pomáhá podávání vitamínu K1, Koenzymu

Q10, B-komplexu a omega-3 mastných kyselin. Dobré je také podávat spirulinu (mořská alga). Hloh pak posiluje a chrání srdce, esnek a lopuch čistí krev (Simon, 2010).

3.2.6.2. Revmatismus

Při onemocnění pohybového aparátu by mly být bezpodmínečně vynechány z výživy obilniny. Pokud je to nutné, pak je dobré používat alespoň bezlepkové obilniny a vařené brambory (Simon, 2010).

Revmatismus může být kloubní a svalový. Projevy kloubního revmatismu jsou zpravidla zánět kloubu (Sova, 1987). Doporučuje se podávání výtažku z celeru a divoké mrkve (Allan a Blogg, 1999). Pro svalový revmatismus jsou náchylní hlavně starší, dobře živení psi. Jako podpora léky je doporučováno prohřívání infralampou, nahřívání elektrickou dekou, vlhké a teplé zábaly. Můžeme také vtírat kafrový olej. Když přejdou bolesti svalů, je dobré svaly masírovat (Sova, 1987). Dležitě bylinky jsou kopřiva a zázvor pro zmírnění bolestí a zánětů, celerové semínko ařebík, které eliminují odpadní produkty zánětu, tetrazalka, která má analgetický účinek a lopuch jako čistí krev. Při akutních bolestech pak můžeme krátkodobě zvýšit podávání vitamínu C. Dále také vitamín E a omega-3 mastné kyseliny, které působí protizánětlivě (Simon, 2010).

3.2.6.3. Zlomeniny

Po chirurgickém ošetření zlomeniny se doporučuje potírání hojící se zlomeniny odvarem z přesličky (Allan a Blogg, 1999).

3.2.6.4. Zánět sliznice dutiny ústní

Záněty dutiny ústní nebývají nebezpečné. Je dobré podávat šlemové polévky a odvary, nepodávat žádné dráždivé pokrmy a kosti. Ústní dutinu vyplachujeme he mánkem dle intenzity zánětu. U lehkého zánětu vypláchnou jednou denně. V případě hnisavého zánětu pak opakovaně několikrát denně. Do krmné dávky přidáváme vitamín A, C a B-komplex. Vhodné je podávání syrových jater, šávy z mrkve a ovoce (Sova, 1987).

3.2.6.5. Katar žaludku

Záněty žaludku jsou u psů velice časté. Příčinou bývá velmi často dietní chyba. Správná léčba takového zánětu by měla být především správně zvolená dieta. Podávají se odvary z krup, krupek nebo he mánkový čaj (Sova, 1987). Dále se doporučuje podávání nízkotučného tvarohu s vařenou rýží. Využít se dá také dieta z kuřecího i krůtího masa (Svoboda a kol., 2008). Krmení podáváme v malých dávkách několikrát denně (Sova, 1987).

3.2.6.6. Pr jem

Pr jem m ůže bŷt akutnĭ nebo chronickŷ. Akutnĭ pr jem do n kolika dn ůodeznĭ sĀm. Chronickŷ pr jem trvĀ dĕle neŷ 3 aŷ 4 tŷdny. Pr jem m ůže bŷt ovlivn ěn n kolika faktory. Nap ůklad zkrmovĀnĭ sleziny, syrovŷch jater nebo mlĕka. Mezi Āstĕ p ĭ iny pr jmu pat ĭ nesnĀŷenlivost ur ĭtŷch krmiv (Svoboda a kol., 2008). K omezenĭ tohoto onemocn ěnĭ se doporu uje podĀvat odvar z dubovĕ k ry. V p ĭpad pr jmu, kterŷ je zp soben dietnĭ chybou, se doporu uje kombinovat odvar z dubovĕ k ry s ŷivo ĭŷnŷm uhlĭm (Allan a Blogg, 1999).

3.2.6.7. ZĀn t jater

Onemocn ěnĭ jater mohou zp sobit r znĕ faktory. Ovŷem i na t chto onemocn ěnĭch se podĭlejí dietetickĕ chyby a dlouhodobĀ podvŷŷiva. KrmnĀ dĀvka p ĭ lĕ b onemocn ěnĭ by m la bŷt p evĀŷn z libovĕho masa 80 %, zbytek ze sacharid 20 %. Psĭ konzervy a suchary se nedoporu ujĭ k podĀvĀnĭ. D leŷitĕ je podĀvĀnĭ vitamĭn p edevŷĭm B-komplex (Sova, 1987). Velmi dob e pomĀhĀ pampeliŷka, kterĀ se dĀ aplikovat v podob tinktury, odvaru, tablet, nebo ěrstvŷch pampeliŷkovŷch list ů (Allan a Blogg, 1999) a Ostrope ec mariĀnskŷ (Simon, 2010).

P ůklad jaternĭ diety

Krmenĭ 5krĀt denn

Kr tĭ maso + mixovanĀ zelenina

Ku ecĭ k ůdla bez k ŷe

Kr tĭ maso + mixovanĀ zelenina

Va enĕ slepĭ ĭ nebo k epel ĭ vejce

Kr tĭ maso + pohanka

+ pangamin, pupalkovŷ olej, ŷ Āva z ěrvenĕ epy (NovosĀdovĀ, 2011)

3.2.6.8. ZĀn t ledvin

ZĀn t ledvin pat ĭ mezi Āstĕ onemocn ěnĭ, kterĕ m ůže mĭt r znĕ p ĭ iny. I zde se mezi tyto p ĭ iny Ādĭ vŷŷiva (Sova, 1987). U t chto ps ĭ je t eba dĀvat pozor na p idĀvĀnĭ stopovŷch prv k a vitamĭn rozpustnŷch ve vod . Dĭky ŷpatnĕ ĭnnosti ledvin je jejich vst ebĀvĀnĭ v organismu omezenĕ (Simon, 2010). Nejlepŷĭm ěŷenĭm p ĭ prudkĕm zĀn tu

ledvin je dvoudenní úplná hladovka. Po této hladovce se doporučí už zkrmovat p edevším sacharidy. Vhodné je omezení bílkovin a podávání va eného masa (Sova, 1987). Na podporu funkci ledvin pak pomáhá kopřiva (Simon, 2010). Ledviny je třeba udržovat v teple. Prohřívát infralampou nebo elektrickou dekou (Sova, 1987).

Příklad ledvinové diety

Krmení 3krát denně

Krmití maso + zelenina + rýže

Kuřecí kádla

Vepřové maso + zelenina + vaené brambory

+ pangamin, moškové asy, olej (Novosádová, 2011)

3.2.6.9. Ekzémy

Ekzém způsobuje svdivost, obtížné se léčí a může jej způsobit dietní chyba, především pro nedostatek bílkovin, nadbytek tuků, avitaminózy a hypovitaminózy. Při léčení ekzémů dbáme na vhodnou stravu (Sova, 1987). Při problémech s kůží mohou výrazně pomoci i některé výživové doplňky. Jsou to zejména rybí oleje, které obsahují omega-3 mastné kyseliny a působí protizánětlivě. Na zanícená ložiska pomáhají obklady z černého aje (Simon, 2010).

3.2.6.10. Obezita

Obezita patří mezi hlavní nutriční problém (Ackerman et al., 2003). Příčinou obezity je především překrmování a nedostatek pohybu. U psů s obezitou by mělo v krmné dávce převládat libové maso a zelenina. Zkrmování sacharidy bychom měli omezit (Sova, 1987). Také vysoké zastoupení tuku v krmné dávce může obezitu vyvolat (Svoboda a kol. 2008).

Příklad jídelníku na zhubnutí

Krmení 2krát denně

Kuřecí krky

Králík + zelenina + syrový vaječný žloutek

+ pangamin, lososový olej, okurková šťáva (Novosádová, 2011)

3.3. Fyzioterapie

Fyzioterapie je složitá a různorodá forma terapie. Má velký význam v humánní medicíně, především při prevenci, léčbě a rehabilitaci (Stammer, 2007).

Co dělá fyzioterapeut

- posuzuje funkce správný pohybový vzor, případně jeho nácvik
- uvolňuje ztuhlé svaly a zablokované klouby
- sestavuje tréninkový plán
- aplikuje teplo ve formě teplých obkladů a pytlíků, masořné obvazy nebo mazání
- používá elektroterapii i masáže (Stammer, 2007)

3.3.1. Léčebné techniky

3.3.1.1. Masáže

Masáže lze považovat za jistou formu léčebné terapie, i když je to předmětem mnoha sporů. V mnoha případech lze masáže doporučit jako podporou léčby bolesti hlavní (Allan a Blogg, 1999). Jedná-li se o léčebnou masáž, jde o intenzivní formu terapie. Tato metoda využívá účinné podtypy pro léčení a regeneraci veškerých typů tkání, jako je kůže, pojivová tkáň i svaly (Stammer, 2007).

Účinky masáží

Odpadní látky jsou při mírném a citlivém roztírání lépe odváděny krví a lymfou. Zlepšuje se také průtok kyslíku a živin do organismu. Tím se harmonizuje metabolismus určité tkáně. Naopak prokrvení v ošetřované oblasti zvyšuje silné roztírání a hnetění, ale také zatěžuje oběhový systém a srdce. Nervový systém reaguje na každý dotyk a pohyb. A má také velice pozitivní účinek na psychický stav (Stammer, 2007).

Kdy se masáže dají použít

- uvolnění spazmů – nadměrná i špatná zátěž, bolesti svalů
- aktivace svalů – snížené svalového napětí následkem dlouhého klidu nebo hemirehabilitace, následkem bolesti je sval ochablý

- podráždění tkání – aktivní stresový bod ve svalu nebo chronické zátlivé reakce na úponech šlach
- uvolňovací a relaxační masáže
- mobilizace (Stammer, 2007)

3.3.1.2. Manuální lymfatická drenáž

Manuální lymfatická drenáž se už léta praktikuje u koní v Německu s velkým úspěchem. V Německu ji zkoumal profesor Dr.med.vet. Berens von Rautenfeld. Využívá se pouze v omezené míře, protože ji lze praktikovat pouze při léčbě speciálních nemocí (Stammer, 2007).

Lymfodrenáž pomáhá podpořit lymfatický systém, aby podpořil hojivý proces, a aby mohla být tkáň zevnitř lépe „propláchnuta“ (Stammer, 2007).

3.3.1.3. Manuální terapie

Jedná se o vysoce efektivní léčebnou a vyšetřovací metodu, která se používá při problémech s pohybovým aparátem. Například při léčbě funkčních poruch kloubu (Stammer, 2007).

3.3.1.4. Masáže TTouch a TTEAM

T.T.E.A.M vznikla v polovině osmdesátých let. Jedná se o synonymum pro Tellington-Touch-Every-Anamila-Method (metoda dotek Tellington pro všechna zvířata) (Tellington-Jones, 2008).

Masáže TTEAM byly původně vyvinuty jako způsob napravení chování koní. Nakonec byly zmíněny a nyní se vztahují na všechna zvířata. Poté byla představena nová manipulační technika známá jako TTOUCH (Ackerman et al., 2003). Tato technika se zrodila v roce 1983 (Tellington-Jones, 2008). Jedná se o formu manipulace kůže. Má stimulovat nervový systém pomocí krouživých pohybů rukama. Obnovuje stěvné funkce po operaci a může uvolnit strach u zvířat (Ackerman et al., 2003).

Krouživé doteky

Krouživé doteky představují v tšinu dotek prováděných při masáží, odbourávají stres a strach. Dále podporují učení a inteligenci, uvolňují a sebeuvdomování (Tellington-Jones, 2008).

Hladící doteky

Plynulými pohyby hladíme zvíře po srsti. Díky tomuto doteku se aktivuje prokrvení a zvyšuje se v domí psa o jeho tělesných proporcích. Hladící doteky se provádí na uších, končetinách a ocasu. Slouží především k uklidnění psa a pomáhají při zranění (Tellington-Jones, 2008).

Metoda dotek

Důležité je mít uvolněné prsty a pohybovat kůží pouze s malým tlakem lehce a jemně. Každý dotek TTouch spočívá pouze v pohybu o jednom a čtvrt kroužku (Tellington-Jones, 2008).

Příklad na uších

Veškeré doteky TTouch na uších jsou velice účinné především pro uklidnění hyperaktivních psů. Již dávno je známo, že pes uši lze působit na tělo a jeho orgány. S velkým úspěchem se používají při léčení akupunkturou. Když se pes dostane do šoku, můžeme se stát, že mu zkolabuje krevní oběh. Hlázení na uších ihned po úrazu, před a po operaci stabilizuje krevní oběh. U psa, který je v šoku nebo má bolesti, hladíme uši rychleji a dokonce s větší silou do strany a jemným tahem směrem ven (Tellington-Jones, 2008).

3.4. Homeopatie

Homeopatie je holistická forma doplňkové medicíny (Lockie, 2002). Vznikla z řeckých slov „homios“ – podobný (Bodlák, 2001) a „pathos“ – choroba (Macleod, 2002). Snaží se léčit celého jedince místo jenom jeho tělesných příznaků (Lockie, 2002). Používá hlavně neinvazivní metody. Léky, jaké používá, nemají špatné vedlejší účinky (Fesik, 1996). V konvenční medicíně dostanou pacienti v zásadě stejné léky, v homeopatii pacient dostane lék, který vystihuje jeho stav mysli, způsob života a jeho temperament (Lockie, 2002). Dodržuje se zde základní pravidlo všech postupů alternativní medicíny a to, že je potřeba léčit příčinu a ne následek (Janáček, 1997).

Homeopatie je také typem psychoterapie, protože jako důležitý předpoklad pro pocit zdraví je duševní pohoda. Proti používání homeopatických léků nelze nic namítnout, ovšem pouze tehdy, pokud se nezanedbá léčebné používání prostředků nebo metod humánní medicíny například terapie těžkých infekcí, operace nádoru (Lillmann et al., 2004).

Jde o metodu, která vychází ze zákona podobnosti (Bodlák, 2001).

3.4.1. Historie

Založení homeopatie je popisováno Dr. Christianu Friedrichovi Samueli Hahnemannovi (Bodlák, 2001). Byl to Rakouský lékař, který vyvinul základní principy moderní homeopatie (Ackerman et al., 2003) roku 1800. Od té doby ovšem neprošla žádnou změnou. Díky tomu zůstala nedotčena veškerým pokrokem a přetrvávalo tak tehdejší dogma (Lillmann et al., 2004).

Homeopatie byla nejednou využita ve složitých, až extrémních podmínkách války, ztráty osobní svobody, při bezprostředním ohrožení života i při epidemiích (Fesik, 1996). V roce 1831 šířila v Evropě epidemie cholery. Později zasáhla i Ameriku. Tehdy byla homeopatická léčba lepší než výsledky vdecké léčby. Ve prospěch homeopatie svědily i některé klinické studie. V roce 1854 byly výsledky léčby v londýnské homeopatické nemocnici lepší než ve všech ostatních ústavech. Homeopatie také zaznamenala neúspěch, například v roce 1847 při výskytu epidemie skvrnivky, kdy byla homeopatická terapie zcela neúspěšná (Heřt a kol., 1997).

Zákony léčby

- Podobné se léčí podobným – některé látky jsou schopné vyvolat určité příznaky ve zdravém těle, mohou tak léčit podobné příznaky u nemocného organismu.

- Ve chvíli kdy pacient spíše k vyléčení, směřují příznaky od vnitřních orgánů k orgánům vnějším a k tkáním.
- Uzdravování organismu v tšinou postupuje shora dolů.
- Staré příznaky se často během uzdravování objeví znovu obvykle však v opačném pořadí, než v jakém vplynuly na povrch povodn (Lockie, 2002).

3.4.2. Potence léku a jeho výroba

Základem homeopatického léku může být ve své podstatě vše. Doporučují se podávat minimální dávky léku, protože ve velkých množstvích vyvolává stejné příznaky, jakými se projevuje léčená nemoc (Mika, 1988).

Homeopatika se vyrábějí z rostlin, z chemických sloučenin, z povodn nemoci, z minerálů, ze živých tvorů, z okolády, z plastu. Některé látky se však v surové formě nedaly použít, protože se občas objevovaly nové potíže, které byly vyvolané působením podaného léčeného přípravku. Díky tomu se dostáváme k významu účinných látek. Praxí bylo potvrzeno, že jsou-li léky podávány na základě pravidla podobnosti, účinných jejich účinek prohlubují (Macleod, 2002). Při účinných ovšem zůstává zachována biologická hodnota látek (Ackerman et al., 2003). Takto byla odstraněna potřeba toxických látek, které jsou používány při léčbě (Macleod, 2002).

Vznik homeopatického léku, není pouze otázkou jednoduchého účinných. Vždy je nutné lahvičku s lékem po každém na účinných protěpat, umocnit a dynamizovat (Macleod, 2002). Takto dostaneme vyšších stupňů účinnosti léku (Bodlák, 2001).

Výroba homeopatického léku začíná přípravou matečné tinktury, která vzniká louhováním prvotní látky v alkoholu. Louhování probíhá po určité době. Po louhování následuje účinných, smíchá se jeden díl matečné tinktury a 99 dílů rozpouštědla. Za rozpouštědlo můžeme považovat vodu nebo alkohol. Po na účinných je lahvička se vzniklým roztokem prudce mechanicky protěpána. Takto vznikne první účinných léku. Další postup se stále opakuje, až postupně vznikne druhé a další účinných. Látky, které jsou nerozpustné, jsou nejprve několikrát rozmělněny v daném poměru v těcích nádobách. Jako nosič je použita laktóza. Od této chvíle se přechází na mokrou cestu přípravu látky v alkoholu (Macleod, 2002).

Používáme dvě základní homeopatická účinných – decimální, poměr účinných látek je 1:9 a centezimální, kde je poměr 1:99. Číslo, které se nachází za názvem homeopatického léku nám udává jeho potenci (Macleod, 2002).

Průběh zkoušky homeopatických prostředků

- zkouška se nejprve provádí na zdravé pokusné osobě
- následuje prohlídka a vyzkoušení na zvířatech
- zkouška toxikologická a farmakologická
- aplikace a vyhodnocování prostředku u nemocného organismu

Ovšem v homeopatii můžeme vždy každá látka vyvolávat více syndromů. Tyto syndromy jsou mnohdy velice rozdílné. Pokaždé ale platí, že každý jedinec má svou vlastní nemoc (Janáček, 1997).

3.4.3. Léčba

Základ každého homeopata vyšetření, jak u lidí, tak i u zvířat, spočívá ve sledování aktuálního stavu a individuálního chování nemocného jedince (Fesík, 1996). Léčbu zahajuje terapeut úvodním pohovorem a pak následuje veterinární vyšetření. Jako neefektivnější se osvědčilo biorezonanční vyšetření, které odhalí rozvíjející se nebo již vzniklé choroby. Biorezonance se provádí z chomáku srsti nebo kapky krve (Stein, 2011). Pokud má pes dokonalou termoregulaci, snese snadno teplo i chlad. Pokud trpí její poruchou, pak zimomřivý pes zvolí teplé místo, ale pes „horkokrevný“ vyhledává studená místa. Například si klidně lehne na betonovou podlahu (Fesík, 1996).

Když terapeut odhalí příčinu onemocnění, rozhodne, zda se může využít přírodní léčba i nikoliv (Stein, 2011). Aby mohl zvolit správný lék, je nutné dány příznaky propojit se zvláštnostmi organismu, který je léčen. Organismus se vyšetřuje vždy v souvislosti s prostředím. Veškeré léky se v tšinou podávají ve formě granulí. Možné je i využití tablet, mastí a roztoků. Pokud se jedná o chronické nemoci, mohou být využity na jednu léčebnou dávku jedna až tři granule, které mají různě dlouhé pozorování. V nich kterých případech podáváme dané množství léku i opakovaně. Symptomy se nám ale mohou změnit. Pak musí být vybrán jiný lék. Všeobecně se využívá pravidlo, že čím je nemoc delší, tím používáme silnější léky (Fesík, 1996).

Pro akutní případy se dobře osvědčily vodné roztoky, které se užívají i často za dohledu lékaře. Pokud se homeopatický lék užívá správně, zlepšení se dostaví v době od 30 minut do dvou dnů (Fesík, 1996).

Doma bychom měli mít alespoň některé základní homeopatické prostředky. Jedná se o léky, které se dají využít k léčbě různých stavů a nemocí a jsou využívány v každodenní homeopatické praxi. Tyto léky jsou schopné vyléčit množství vyskytujících se chorobných stavů (Fesík, 1996).

Homeopatie je používána jako doplňková metoda léčby. Pro maximální účinek musí být využito i jiné metody léčby jako je dieta, akupunktura a další. Jednotlivé postupy a léky na sebe musí navazovat (Heřt a kol., 1997).

3.4.3.1. Využití homeopatie

- při akutních a chronických stavech
- doplněk humánní léčby
- na zmírnění potíží při stavech, které jsou neléčitelné
- při zmírnění a odstranění poruch chování
- při řešení epileptických stavů (Jička, 2009)

3.4.4. Podávání léků

Zvířata léky v tšinou ochotně přijímají a snadno se jim podávají. V tom spoívá jedna z hlavních výhod homeopatické léčby (Macleod, 2002). Nevýhodou tohoto léku je, že v tšinou bývají neobvyklé a nejsou chutí dobré. Některé psím špatně voní. Proto je potřeba některé psy přelstít (Stein, 2011). V tšinou se nevyžaduje polykání homeopatik, protože je možné je podávat rozpuštěné v menším množství vody. Doporučuje se ovšem jejich podávání mimo krmení (Macleod, 2002). Tablety a globule se dají rozdrtit na prášek. Do něj pak sáhneme navlhčeným prstem a zvířeti prášek veteme do jazyka. Homeopatika ve formě kapek podáváme psovi přímo do tlamy umlohotnou lžičkou. Některé roztoky obsahují velké množství alkoholu. Takové zedíme několika kapkami vody, aby se zmínila jejich pálivá chuť (Stein, 2011).

Rytmus podávání léku je různý. Závisí na tom, jak zvířete bude na léky reagovat. Když zjistíme zlepšení nemocného organismu, intervaly mezi jednotlivými dávkami prodlužujeme (Calvet et Issautier, 1993).

3.4.5. Materia medica

Materia medica je objemná sbírka homeopatických léků. Její formální stránka se již několikrát změnila, ovšem nikdy nedošlo k zásadní změně obsahu (Calvet et Issautier, 1993). Při léčbě zvířat jsou nejvíce objektivně rozpoznatelné patologické změny vyskytující se na orgánech a Materia medica vychází právě z nich. Jednotlivé symptomy jsou rozděleny podle systému (Macleod, 2002). Současná díla uvádí asi 1200 léků (Calvet et Issautier, 1993). Každý lék má u sebe uvedenou část, ve které je uvedeno použití, všeobecné a generální vlastnosti patologie, které jsou velice důležité pro výběr léku (Macleod, 2002).

Nosní a orální vakcíny, léky které jsou vyrobené z patologických výtok , tkání, mikroorganism nebo částí organism , jsou uvedeny ve zvláštní sekci (Macleod, 2002).

3.4.6. Klinické repertorium

Abecední seznam poruch a nemocí je uveden v klinickém repertoriu. U každé nemoci nebo poruchy je seznam hlavních lék , které p icházejí pro lé bu v úvahu (Macleod, 2002).

3.5. Fytoterapie

Fytoterapie má svoji podstatnou a nezastupitelnou úlohu v p írodní lé b . Jedná se o nejstarší, ale i neju inn jší zp sob lé by pomocí bylin. Tyto byliny dnes plní také úlohu dodavatele n kterých látek, p edevším stopových prvk , které t lu chybí (Jan a, 1990).

Byliny slouží nejen k lé b p íznak , zmír ují utrpení, ale také zlepšují fungování celého organismu. Jsou obzvlášt vhodné pro chronická onemocn ní. Oproti tomu konven ní léky na jedné stran pomáhají zmírnit utrpení, na stran druhé mohou poškodit zbytek t la. Obecn e eno jsou bylinky pro uživatele bezpečné a p ív tivé (Fouge're, 2006). Lé ba pomocí rostlinných p ípravk , je pro t lo p ízniv jší a snižují se vedlejší ú inky a intoxikace, než když jsou podávány konven ní léky. Vzhledem k obsahu stopových prvk , vitamín a jiných významných složek, p sobí na posílení obranyschopnosti organismu. P í dlouhodobé lé b bylinami je t eba p ípravky obm ovat, tak abychom zamezili kumulace n kterých látek. Obm na je také prosp šná pro zlepšení komplexnosti p sobení bylinných drog (Mika, 1988).

M li bychom krmit bylinkami, které podporují metabolismus, orgány a fyziologické procesy. Díky jejich podávání m žeme šetrn ovlivnit zdraví našeho psa. Obsahují sekundární rostlinné látky, které mají pozitivní ú inek proti rakovin , podporují imunitu nebo jsou antioxida ní. N které bylinky mají velmi silný ú inek, a proto by m ly být podávány pouze ve form kúry (Simon, 2010).

P í bylinné terapii mohou být využity i látky extrahované z rostlin. Jejich ú inek závisí na biochemických vlastnostech dané rostliny (Mika, 1988).

Existují také lé ivé rostliny, které mají vedlejší ú inky. Proto fytoterapeuti musí být dobře informováni o dané lé ebné rostlin tak, aby mohli zvolit lé ení, které bude bezpečné. V takovém p ípad nesmí vznikat alergické reakce a toxické p íznaky. N které rostliny mají tak silný ú inek, že v p ípad p edávkování mohou vzniknout vážné následky (Pamukov a Achtardžiev, 1986).

Abychom mohli správn ur it obsah ú inných látek v rostlinné droze, musíme znát stanovišt rostliny, r stovou fázi, okolnosti sb ru, stá í a zp sob uložení drogy. To ovšem nelze stanovit p esn a tak je fytoterapeutikum zatíženo terapeutickou nejistotou. Díky tomu je využití fytoterapeutika pouze p echodné ešení, než v dnešní moderní medicín budeme moci získat pouze ísté ú inné látky (Lüllmann et al., 2004).

Byliny obsahující cenné látky

- Mák – morfin
- Náprstník – dioxin
- Kávovník – kofein (Mika, 1988)

3.5.1. Formy

- Rostlinné šťávy, které jsou lisované z čerstvých rostlin (Pamukov a Achtardžiev, 1986).
- Prášky, které se dají rozemlít a rozpustit s vodou, mlékem... (Pamukov a Achtardžiev, 1986).
- Tinktury – byliny vylouhované v alkoholu, užitečné zejména u akutních stavů, obvykle mají dobrou chuť (Fougere, 2006).
- Obklady z rostlin – připravují se z rozdrcených drog nebo čerstvých částí rostlin. Ty se míchají s horkou vodou dokud nevznikne kašovitá hmota. Ta se pak nanese na postižené místo (Pamukov a Achtardžiev, 1986).
- čerstvé byliny – například petržel nebo esnek. Mohou být přidávány do jídla v malém množství (Fougere, 2006).

3.5.2. Bachova květová terapie

Jedná se o tekuté přípravky, které jsou získané z divokých květin. Jsou stoprocentně účinné, dostupné a levné. Tyto přípravky mají za úkol léčit negativní emoční stavy. Ty způsobují utrpení nebo dokonce vznikly právě díky nim. Psi na tyto přípravky velmi dobře reagují a někdy se dokonce zlepšení dostaví do několika minut (Stein, 2011). Někdy se může stát, že i přes veškerou lékařskou péči a dobrou stravu, zůstává zvíře stále nemocné, dokud nevyjmí obavy, stres a traumata. V tomto případě jsou Bachovy květiny ideální způsobem, jak napomoci uzdravení (Scott et al., 2007). Negativní psychický stav může bránit procesu uzdravování nebo podmínit ba dokonce usměřit onemocnění (Stein, 2011).

Bachova květová terapie se zabývá i dalšími ležícími oblastmi u zvířat a tou je prevence vzniku stresové reakce, která může mít mnoho podob. Jedná se o neklidné chování, škrábání, napětí ve svalech, nadměrné šňkání, nadměrné dýchání, nespokojenost v domácnosti, sklon k alergiím, záživací a stěvné potíže, špatný stav srsti nebo depresi (Scott et al., 2007).

Pomocí Bachovy květové terapie není možné psychoorganicky léčit, protože se u nich nedají choroby rozpoznat v pozdějším stádiu. Slouží pouze jako pomoc, aby se onemocnění

nerozšířilo i do duševní oblasti. Ke konci života pak tyto esence mohou ušetřit poslední cestu k veterináři (Stein, 2011).

Bachova květová terapie se podobá homeopatickým opravným prostředkům. Proto se používá stejné označení (Barnard, 2004).

3.5.2.1. Historie

První systém léčení pomocí bylin (Graham a Vlamis, 2008) vyvinul lékař Edward Bach již ve třicátých letech a nazval ji Bachovou květovou terapií (Ackerman et al., 2003). Je zřejmé, že jej velice ovlivnil Hahnemann. Spolu s Hahnemannem měl stejnou teorii. I on se domníval, že by měl být léčen pacient a příčina, než nemoc a její následky. Z vlastních výzkumů upozoroval, že se pomocí energií, které se nachází v kvetoucích bylinách, dá obnovit pozitivní a zdravá mysl (Graham a Vlamis, 2008).

Objevil celkem 38 léčivých rostlin (Barnard, 2004), které se dají využít ve všech negativních stavech mysli. Svě objevené přípravky tak považoval za komplexní léčebný systém (Graham a Vlamis, 2008). Pro nápravu chování bylo navrženo 12 přípravků, pro strach a úzkost pak 13 rostlinných přípravků (Ackerman et al., 2003). Tyto prostředky začal Bach využívat okamžitě, a hledal možnosti pro uspořádání do nějaké formální stránky (Barnard, 2004).

Na základě pozorování lidí vytvořil Bach sedm kategorií, pro jejich záležitosti

- strach
- nejistota
- nedostatečný zájem o souasně okolnosti
- osamlost
- přecitlivlost na vlivy a myšlenky
- zoufalství
- péče o blaho druhých (Scott et al., 2007)

Vývoj květových esencí pak zažila osmdesátá léta, kdy jich bylo popsáno 112. Objeveno bylo i mnoho dalších květových esencí, jako například Aljašské, které jsou zaměřené zejména na psychické a duchovní rysy. Dále jsou to Baileyovy květové esence, které vznikly v Británii a obsahují 36 přípravků pro psychické a emoční stavy (Graham a Vlamis, 2008).

3.5.2.2. Volba esence a její příprava

Pro správné zvolení esence je důležité všimnout si konstitučního typu zvířete, nálady, chování, potíží a charakteru vztahu mezi zvířetem a jeho majitelem (Graham a Vlamis, 2008).

Zvolenou nejvhodnější esenci vyhledá terapeut v seznamu esencí, aby zjistil její konkrétní profil. Při shodě veškerých detailů, které odpovídají danému zvířeti, si můžeme být jisti, že je esence zvolena správně. Může ovšem nastat situace, kde je nutné esence mezi sebou kombinovat, protože daný stav žádná esence neléčí (Graham a Vlamis, 2008).

Bachovy květové esence jsou k dostání v lékárnách v lahvičce s obsahem 10 ml. Jedná se o koncentrát, který před použitím musíme naedit. Před ní koncentrát provádíme pomocí neperlivé vody. Například na 10 ml neperlivé vody přidáme 2 kapky koncentráту. Jediná hotová esence se nazývá krizová esence neboli kapky první pomoci. Tyto kapky jsou určeny pro mimořádné situace nebo urgentní stavy (Stein, 2011).

3.5.2.3. Účinky zvolené esence

Pokud je esence zvolena správně, zvířata na ní reagují téměř okamžitě. V takovém případě by měla být dávka esence postupně snižována. Snižování dávky provádíme tak dlouho, dokud se stav nestabilizuje (Graham a Vlamis, 2008).

Jestliže nedojde ke zmírnění stavu zvířete, podáváme zvířeti esence po týdnu. Když ani po těchto dnech nedojde ke zlepšení stavu, je pravděpodobné, že jsme zvolili špatnou esenci (Graham a Vlamis, 2008).

3.5.2.4. Užívání a další účinky

Květové esence mohou být používány samostatně, v kombinaci nebo společně s jinými léky, bez strachu z jejich nebezpečí. Mohou být kombinovány s dalšími typy léčby. Předávkování květovými esencemi není možné, jsou neškodné. Žádné vedlejší účinky nejsou známy a při volbě špatné esence se účinek nedostavuje (Graham a Vlamis, 2008).

3.6. Další využívané metody

3.6.1. Chiropraxe

Chiropraxe se využívá jako léčba i jako prevence, která je velmi prospěšná (Taylor a Romano, 1999). Je to metoda výsoce účinná, dokonce jedna z nejlepších (Jan a, 1990). Využívá se jako doplněk konvenční léčby (Fouge'ere, 2006). Zakládá se na mechanickém působení (tlak prstí) na určitý orgán (Allan a Blogg, 1999). Terapeut musí ovšem kromě znalosti organismu disponovat vrozenými schopnostmi a intuicí (Jan a, 1990). V současnosti se používá u psů, koček a koní. Terapie má více než 100 různých technik (Taylor a Romano, 1999). Zaměřuje se na řádné fungování páteře, která ovlivňuje zdraví celého těla. Páteř chrání centrální nervový systém, z nichž vedou hlavní nervy. Proto jakékoliv problémy v oblasti páteře se mohou projevit jinde v těle (Fouge'ere, 2006).

Chiropraktická manipulace je určena k odstranění subluxace obratle (Ackerman et al., 2003). Subluxace může, ale nemusí být viditelná na rentgenovém snímku. Pokud obratle nejsou seřazeny normálně, mohou omezit správný pohyb. To vede k bolesti a ztuhlosti. Může také způsobit skřípnutí nervu. Způsobuje bolesti zad, agrese, chronické trávicí obtíže nebo bolesti kloubů (Fouge'ere, 2006).

Krční subluxace mohou přispět k hyperaktivitě, krátké pozornosti, strachu, kousání a náně které dokonce k záchvatovým onemocněním u psů (Fouge'ere, 2006).

Veterinární chiropraktik nejprve zkoumá zvíře pomocí diagnostických technik, ortopedických a neurologických vyšetření a rentgenového snímku. To je důležité, protože nesprávné provedení chiropraxe může způsobit více škody než užítku. Cílem chiropraxe je aktivovat mechanismy v páteři k obnově zdraví (Fouge'ere, 2006). Může přispět ke zlepšení přirozeného držení těla a chůzi zvířat. Dá se využít například i u dysplazie kyčelního kloubu (Taylor a Romano, 1999). Tato rehabilitace ovšem není vhodná pro akutní míšní trauma (Fouge'ere, 2006).

Chiropraxe není všelék, ale nabízí nám alternativní přístup k nemoci, ve chvíli, kdy konvenční medicína nestačí. Může být také užitečná jako doplňková terapie při chronických onemocněních (Fouge'ere, 2006). U psů se využívá nejčastěji při problémech s páteří po úrazu, při nepřiměřeném tělesném výkonu například ve výcviku a někdy i při stresu (Allan a Blogg, 1999). Při současném užívání akupunktury, různých bylin a výživových doplňků, můžeme rychle dosáhnout trvalých výsledků (Taylor a Romano, 1999).

3.6.2. Akupunktura

Akupunktura je součástí orientální medicíny. Podle tradiční čínské filozofie se tělní energie rozděluje na dva póly. Pozitivní a tvrdí sílu „jang“ a negativní zápornou energii „jing“. Ve chvíli, kdy jsou tyto dvě složky ve vzájemné rovnováze, je zvíře zdravé, protože obě složky neustále protékají tělem a proměňují se. Tím vytvářejí rovnováhu a harmonii. Právě k tomuto stavu má napomáhat právě akupunktura (Allan a Blogg, 1999).

Akupunkturu lze provádět pomocí několika různých technik a může být kombinována s tradiční západní medicínou pro lepší výsledky (Levine et al., 2004). Může být použita pro zklidnění nebo posílení určité části těla. Jedná se o neinvazivní metodu (Allan a Blogg, 1999) propíchnutí kůže štíhlou jehlou v předem určených akupunkturních bodech (Ackerman et al., 2003). Tyto body jsou zcela odlišné od kůže, která je obklopuje, mají nízkou odolnost na elektrickou stimulaci, která se mění v závislosti na nemoci, tělesné teplotě, tlaku a věku (Fouge'ere, 2006). Po zavedení jehli do těla, se obvykle zvíře zklidní (Allan a Blogg, 1999).

Jehly se zahřívají, stimulují se bylinnými výtažky, laserem, elektrickým proudem, vodou nebo i některými vitamíny (Allan a Blogg, 1999).

Akupunktura stimuluje životní sílu a napomáhá uzdravení. Propíchnutí akupunkturních bodů je určeno k dosažení rovnováhy. Pomáhá v odstranění bolesti, v lébách dýchacích cest, při neurologických a trávicích problémech (Ackerman et al., 2003) při bolestech zad, nestabilitě páteře (Fouge'ere, 2006) při chorobách jater, artróze (Allan a Blogg, 1999) a může zvýšit nervovou regeneraci pro návrat k optimální funkci (Levine et al., 2004). Dále se osvědčila při poruchách chování, agresivitě, úzkosti, depresi (Ackerman et al., 2003) nebo při onemocnění epilepsií (Fouge'ere, 2006) alergiích, a mnoha dalších onemocněních (Allan a Blogg, 1999). Zlepšuje také tok elektromagnetické energie v těle, a koliv toto nebylo přímo prokázáno (Fouge'ere, 2006).

Akupunktura se musí několikrát opakovat. Lze ji použít buď samostatně, jako doplněk konvenční medicíny a chirurgie nebo když zvíře trpí vedlejšími úinky léčby (Fouge'ere, 2006).

3.6.3. Aromaterapie

Aromaterapie je vada, která má v tší archiv podporovaných vědeckých údajů, než v tšina holistických metod. Nicméně v tšina těchto studií byly publikovány ve francouzštině i německy (Leigh Bell, 2002).

Aromaterapie patří mezi metody, které jsou v ad p ípad velice ú inné (Jan a, 1990). Dopluje celou adu jiných alternativních postup a často vytvá í synergický efekt (Leigh Bell, 2002).

Otcem moderní aromaterapie je francouzský chemik René Maurice Gattefossé, který si spálil ruce p í práci a lé il se pomocí levandulového esenciálního oleje. Rychlé zotavení jej inspirovalo pro studium éterických olej (Leigh Bell, 2002).

Jedná se o formu terapie, která spo ívá ve vdechování vonných esencí (Allan a Blogg, 1999).

Oleje se získávají z kv t , pupen , ovoce, list , k ry, ko en nebo semen rostlin (Ackerman et al., 2003). P ípravují se lisováním, extrakcí nebo destilováním (Jan a, 1990). Používají se oleje, z nichž n které mohou mít antiseptické a antibakteriální ú inky (Allan a Blogg, 1999). Existuje celá ada opravných prost edk pro b žné nemoci u ps (Leigh Bell, 2002). Vždy je nutná konzultace s odborníkem, tedy veterinárním lékařem. Aromaterapie se nesmí využívat například u b ezích fen (Allan a Blogg, 1999).

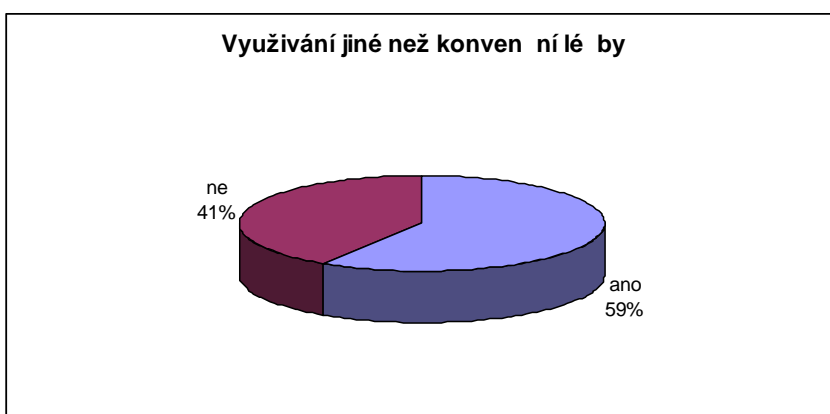
3.6.3.1. Používání olej

Do horké vody nakapeme pár kapek aromatického oleje a postavíme poblíž hlavy, nejlépe u psa, který spí, po dobu asi t iceti minut. Oleje lze také rozprašovat v uzav eném prostoru. Lze je také využívat p í masážích (Allan a Blogg, 1999).

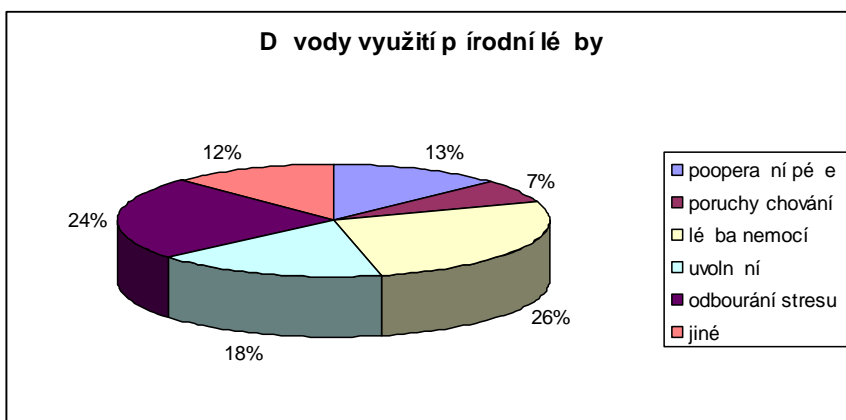
3.7. Dotazník

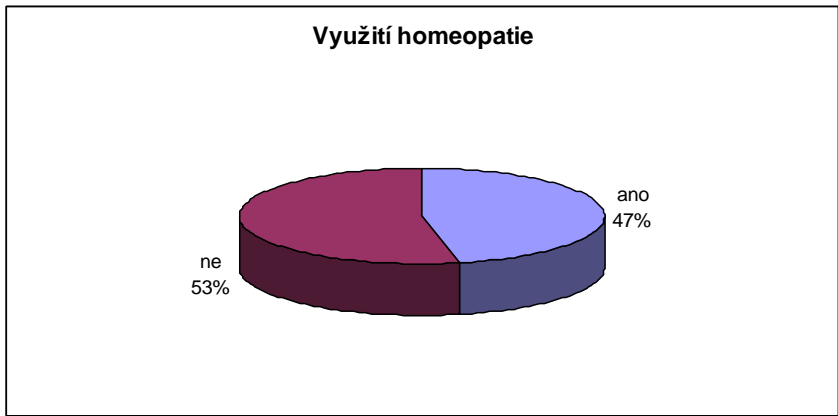
Graf .6: Pon tí o pojmu p írodní medicína

Graf .7: Využívání alternativní lé by u ps

Graf .8: Z jakých d vod majitelé ps využívají p írodní lé bu

Graf .9: Využívání homeopatie

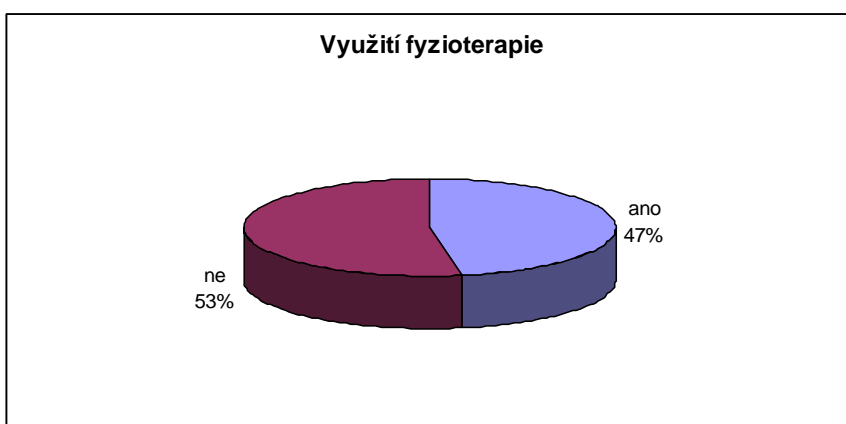
Graf .10: Využívání chiropraxe

Graf .11: Využívání aromaterapie

Graf . 12: Využití akupunktury

Graf . 13: Využití fyzioterapie

Graf . 14: Využití Bachovy kv tové terapie

Graf . 15: Podávání bylinek ps m

Graf . 16: Vliv výživy na zdraví psa

4. Závěr

Dotazování proběhlo výhradně mezi majiteli ps. Celkem bylo dotazováno 265 respondentů.

Z dotazníku vyplývá, že většina majitelů ps, se již setkala s pojmem přírodní medicína. Mnoho majitelů tento způsob léčby také využívá. Mezi nejvíce využívané klasické metody alternativní léčby patří samozřejmě homeopatie následovaná fyzioterapií. Nejvíce pak byla takováto léčba využita při léčbě nemocí, následně pak při odbourání stresu psa.

Dále bylo zjištěno, že většina majitelů ps si myslí, že výživa může výrazně ovlivnit zdraví psa.

Alternativní medicína má v dnešní době široké spektrum využití. Mnohé metody nebyly zmíněny, i když některé z nich jsou hojně využívány. Mohly bychom zmínit například Thallasovy bahenní masáže, aquaterapii, reflexologii, atd.. Tyto metody práce neobsahuje a již kvůli nedostatku literatury nebo menším zájmem o takové postupy léčby. Pokud bychom chtěli zmínit veškeré možné postupy, musela by být tato práce daleko obsáhlejší. Mnohé z těchto metod se ale u nás využívají. Jsou to například zmíněné Thallasovy bahenní masáže.

5. Seznam použité literatury

- Ackerman, L., Landsberg, G., Hunthausen, W. 2003. Handbook of Behavior Problems of the Dog and Cat. Elsevier Health Science. London. 554 p. ISBN: 0702027103.
- Ačhtardžiev, Ch. Z., Pamukov, D.P. 1986. Přírodní léčba. Příroda. 305 s.
- Allan, E., Blogg, R. 1999. Domácí lékař vašeho psa, kompletní kniha péče o psa po celý jeho život. Ottovo nakladatelství. Praha. 352 s. ISBN: 8071812455.
- Barnard, J. 2004. Bach Flower Remedies: Form and Function. Lindisfarne. Great Barrington. 349 p. ISBN: 1584200243.
- Bodlák, J. 2001. Přírodní léčba, bylinná s recepty. Granit. Praha. 239 s. ISBN: 8072960121.
- Calvet, H., Issautier, N. M. 1993 Veterinární homeopatická terapie. 414 s. ISBN: 8085255286.
- Campbell, J. R., Campbell, K. L. 2008. Companion Animals: Their Biology, Care, Health, and Management. Pearson Prentice Hall. 768 p. ISBN: 9780135047675.
- Case, L. P. 2005. The dog: Its Behavior, Nutrition, and Health. Blackwell Publishing. Oxford. 479 p. ISBN: 0813812542.
- Doubek, J., Klimeš, J., Senior, D.F., Svoboda, M., a kol. 2008. Nemoci psa a kočky: I, díl. Česká asociace veterinárních lékařů malých zvířat. Brno. 1152 s. ISBN: 9788086542188.
- Erhardt, W., Henke, J. 2005. Léčba bolesti malých a domácích zvířat. Grada Publishing a.s. Praha. 164 + 7 s. ISBN: 8024707101.
- Fesik, A. N. 1996. Haf, jsem zdravý, léčím homeopat. Akademie klasické homeopatie, Ostrava. 201 s. ISBN: 8090217419.
- Fougère, B. 2006. The Pet Lover's Guide to Natural Healing for Cats and Dogs. Elsevier Health Science. St. Louis. 628 p. ISBN: 1416029869.
- Graham, H., Vlamiš G. 2008. Bachova květová terapie pro zvířata. Triton. Praha. 149 s. ISBN: 9788073871130.
- Heřt, J., a kolektiv. 1997. Homeopatie: clusterová medicína, anthroposofická medicína: medicína pro tisíciletí?. Nakladatelství Lidové noviny. Praha. 393 s. ISBN: 8071062308.

- Horwith, D.F., Mills, D.S. 2009. BSAVA Manual of Canine and Feline Behavioural Medicine. BSAVA. Gloucester. 324 p. ISBN: 9781905319152.
- Horák, P., Volf, P., a kol. 2007. Paraziti a jejich biologie. Trinitron. Praha. 318 s. ISBN: 9788073870089.
- Jan a, J. 1997. Praktická homeopatie. Nakladatelství Fontána. Olomouc. 205 s. ISBN: 8086179001.
- Jan a, J. 1990. Alternativní medicína komplexní prevence a léčba přírodními prostředky. EMINENT. Praha. 268 s. ISBN: 8090030211.
- Kváš, M. 1998. Výživa psa. DONA. České Budějovice. 68 s. ISBN: 8085463997.
- Laukner, A. 2006. Pes - správné krmení, jednoduše, chutně, zdravě. Grada Publishing a.s. Praha. 64 s. ISBN: 8024717611.
- Leigh Bell, K. 2002. Holistic Aromatherapy for Animals: A comprehensive Guide to using Essentials Oils and Hydrosols with Dogs, Cats, Horses and other Animals. Findhorn Press. Findhorn. 221 p. ISBN: 1899171592.
- Levine, D., Millis, D.L., Taylor, R.A. 2004. Canine Rehabilitation and Physical Therapy. Saunders. St. Louis. 526 p. ISBN: 0721695558.
- Lockie, A. 2002. Encyklopedie homeopatie. Perfekt. Bratislava. 332 s. ISBN: 8080461988.
- Lüllmann, H., Mohr, K., Wehling, M. 2004. Farmakologie a toxikologie. Grada Publishing a.s. Praha 728 s. ISBN: 8024708361.
- Macleod, G. 2002. Veterinární homeopatie Materie medica s klinickým repertoriem, Alternativa. Praha. 300 s. ISBN: 8085993783.
- Mariani, G., Scott, M. J. 2007. Bach Flower Remedies for Dogs. Findhorn Press. Forres. 148 p. ISBN: 9781844090990.
- Mika, K. 1988. Fytoterapia. Osveta. 425 s.
- Novosádová, K. 2011. Barf – krmení psa přírodní stravou. Plot. Praha. 226 s. ISBN: 9788074280627.
- Procházka, Z. 1989. Chov psů. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 256 s. ISBN: 8020900152.
- Ramsey, I.K., Tennant, B.J. 2001. Manual of canine and feline infectious diseases. BSAVA. Gloucester. 296 p. ISBN: 0905214536.
- Root Kustritz, M.V. 2006. The Dog Breeder's Guide to Successful Breeding And Health Management. Elsevier Saunders. St. Louis. 469 p. ISBN: 1416031391.

- Schrey, Ch. F. 2006. Terapie urgentních stavů u psa a kočky. Grada Publishing a.s. Praha. 248 s. ISBN: 8024713934.
- Simon, S. 2010. Zdravá výživa pro starého nebo nemocného psa. Grada Publishing, a.s. Praha. 88 s. ISBN: 9788024732411.
- Stein, P. 2011. Přírodní léčba psa: rychlá úleva pomocí homeopatie a Bachovy květové terapie. Vašut. Havlíkův Brod. 128 s. ISBN: 9788072366026.
- Sova, Z. 1987. Nemoci psů. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 264 s.
- Stammer, S. 2007. Fyzioterapie: prevence, rehabilitace, optimalizace tréninku. Brázda. Praha. 175 s. ISBN: 9788020903556.
- Tellington - Jones, L. 2008. Výchova psa podle Lindy Tellington-Jones. Brázda. Praha. 115 s. ISBN: 9788020903617.

Ostatní prameny

- Bláhová, J. Léčba pomocí čínské medicíny – vše souvisí se vším [online]. VETCENTRUM Duchek s.r.o. 2010. [cit. 2013-28-3]. Dostupné z <<http://www.vetcentrum.cz/stodulky/zajimavosti/978/lecba-pomoci-cinske-mediciny-vse-souvisi-se-vsím>>
- Horáková, K. Významní ektoparazité psa a kočky [online]. Praktické lékárnictvo 2011. [cit. 2012-11-03]. Dostupné z <<http://www.solen.sk/pdf/2872cf178ee2f5c548825c3596a19298.pdf>>
- Jiřička, M. Veterinární homeopatie [online]. VETCENTRUM Duchek s.r.o. 2009. [cit. 2013-13-03]. Dostupné z <<http://vetcentrum.cz/stodulky/prirodni-medicina/953/veterinari-homeopatie>>
- Romano, L., Raylor, L.L. Veterinary chiropractic [online]. October 1999. [cit. 2013-09-03]. Dostupné z <<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1539824/pdf/canvetj00143-0046.pdf>>

6. Seznam příloh

- 7.1. Bachova květová terapie - n kolik příklad z praxe paní Markéty Minaříkové
- 7.2. Léčba pomocí akupunktury

7. Přílohy

7.1. Bachova květová terapie - několik příkladů z praxe paní Markéty Minaříkové

Křížanec (samice)

Tato fena trpěla poruchou mozkové aktivity. Projevy byly obdobné jako u epilepsie. Její problémy byly výraznější ve městě, byla neklidná a trochu teritoriální. Záchvaty se projevily každý den po dobu několika minut. Žádná léčba nezabrala. U terapeuta dostala esence na vnitřní klid, nášok a teritoriální chování a schopnost použít zkušenost.

Esence: epík, Poupě jírovce, Voda z pramenů, Šnítka a zvlášť krizovou esenci na probrání ze záchvatu.

Výsledek: záchvaty téměř ustaly. Pokud se ovšem projeví, jsou velmi mírné a trvají pár vteřin (Graham a Vlamiš, 2008).

Foxteriér (samec)

Pes začal mít po narkóze deprese, svalové napětí, strach, tetes. Ve třinácti letech oslepl a velmi špatně to nese. Je hluchý a přestal mít chuť do života.

Esence: Topol osika, Oliva, Voda z pramenů, Vlašský ořech

Výsledek: Zmíněné potíže se velmi rychle vytratily, znovu si začal hrát a získal chuť do života (Graham a Vlamiš, 2008).

Bernský salašnický pes (samec)

Tento pes se velmi dlouho léčil s kožními potížemi, ekzémy, svrab, alergie. Dostal esence na všechny tyto potíže.

Esence: Buk, Plané jablko, Netýkavka, Bílý nebo Koňský kaštan

Výsledek: Do týdne se mu kůže zahojila a přestal se drbat (Graham a Vlamiš, 2008).

Sibiřský husky (samice)

Fena si rozřízla zadní nohu, rána asi 10 centimetrů a velmi krvácela. Než to majitelka zjistila, fena ztratila mnoho krve a měla bílé sliznice. Zvíře nebylo možné dopravit k veterináři. Ovšem majitelé měli doma Krizovou esenci, kterou fenu podali do tlamy a na ránu. Fena se ze šoku dostala téměř okamžitě a vrátila se jí barva. Rána se výborně zahojila (Graham a Vlamiš, 2008).

7.2. Léčba pomocí akupunktury

Pes: křížec Pí a malého vzrostu

Diagnóza: Pí a žije s křížcem rotvajlera v bytě, jejich vztah je konfliktní, Pí a je ve stresu, trápí jej bolesti zad, stav po zánětu slinivky a jater a alergie na kvetoucí trávy

Léčba: byla zvolena akupunktura podpořená užíváním bylinných preparátů.

Průběh léčby: při prvním sezení byly vybrány body pro uvolnění bolesti zad. Jediné bolestivé místo bylo to, které přímo ovlivňuje a podporuje funkci slinivky. Po tomto sezení se bolest zad výrazně zmírnila. Další sezení byly více zaměřené na zharmonizování dráhy slinivky a podpory jater. Léčba byla ukončena po osmi setkáních.

Výsledek: akupunktura odstranila bolest zad a z dlouhodobého hlediska bude mít pozitivní vliv na činnost jater, slinivky a na Pí ovou alergii.

Velmi pozitivní také je přestěhování do rodinného domu a tím snížení stresu (Bláhová, 2010).